

การตั้งชื่ออาหารพื้นบ้านล้านนาในจังหวัดเชียงราย

The Study of the Local Lanna Food Naming in Chiang Rai Province

(Received: March 11, 2019; Revised: April 16, 2019; Accepted: April 22, 2019)

อาภิสรา พลนรัตน์¹, ไกรสิทธิ์ จามรจันทร์สาขา²

Abhisara Bolnarattana, Kraisit Chamonchansakha

บทคัดย่อ

การศึกษานววิจัยเรื่อง “ การตั้งชื่ออาหารพื้นบ้านล้านนาในจังหวัดเชียงราย ” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิเคราะห์กลวิธีการตั้งชื่ออาหารพื้นบ้านล้านนาในจังหวัดเชียงราย ซึ่งผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลรายชื่ออาหารพื้นบ้านล้านนาในจังหวัดเชียงรายทั้งหมด 18 อำเภอ จากการสัมภาษณ์ กลุ่มบุคคลที่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องชื่ออาหารพื้นบ้านล้านนา และกลุ่มผู้ประกอบการอาหารพื้นบ้านล้านนาโดยเฉพาะ

ผลการศึกษา สรุปได้ว่า การตั้งชื่ออาหารพื้นบ้านล้านนาในจังหวัดเชียงรายมี 2 ลักษณะ ได้แก่ การตั้งชื่ออาหารแบบตรง และการตั้งชื่ออาหารแบบเปรียบเทียบบางส่วน สำหรับการตั้งชื่ออาหารแบบตรงแบ่งออกเป็น 4 โครงสร้างตามความหมายของรูปภาษาในตำแหน่งแรกของชื่ออาหาร ซึ่งได้แก่ ชื่ออาหารควาที่ขึ้นต้นด้วยชนิดของอาหาร วิธีการทำอาหาร ส่วนผสมอาหาร และ ลักษณะของอาหาร และสำหรับการตั้งชื่ออาหารแบบเปรียบเทียบบางส่วน เป็นกลวิธีการตั้งชื่ออาหารที่เป็นการเปรียบเทียบและมีแบบตรงรวมอยู่ด้วย ซึ่งอุปลักษณะที่พบในชื่ออาหารมี 4 อุปลักษณะ ได้แก่ อุปลักษณะสิ่งมีชีวิต อุปลักษณะของใช้ อุปลักษณะดอกไม้ และ อุปลักษณะสถานที่

Abstract

The purposes of the research entitled “The Study of the Local Lanna Food Naming in Chiang Rai Province” were to study the strategy of the local Lanna food naming in Chiang Rai province.

The researcher collected the local Lanna food names from 18 districts in Chiang Rai province from the interview of the intellectuals of the local Lanna food names and the groups of the people who cooked the local Lanna food.

¹ อาจารย์โปรแกรมวิชาภาษาและวัฒนธรรมไทย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย (Lecturer of the program of Thai Language and Culture Faculty of Humanities Chiang Rai Rajabhat University)
e-mail: thaicmu@gmail.com

² อาจารย์โปรแกรมวิชาภาษาและวัฒนธรรมไทย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย (Lecturer of the program of Thai Language and Culture Faculty of Humanities Chiang Rai Rajabhat University)

The results of the study reveals that there are 2 strategies of Lanna food naming consisting of the direct food naming culture and the comparative food naming. In terms of the direct food naming, there are 4 kinds by the meaning of the form in the first position of the food name consisting of the name of the meat dish begins with the kind of food, the way of cooking, the ingredient and the characteristics of food. In terms of the comparative food naming, it is the form of the food naming with the comparison and the direct in some part. It is found that there are 4 metaphors in Lanna food names: Animate, Materials, Natural, Landscape Metaphors.

คำสำคัญ

อาหารพื้นบ้านล้านนา หมายถึง อาหารคาวอาหารหวานของชาวจังหวัดเชียงรายใช้บริโภคในชีวิตประจำวัน และใช้ในพิธีกรรมตามความเชื่อของชุมชน

อุปลักษณเชิงมนทัศน์ หมายถึง อุปลักษณที่มีความสัมพันธ์กับกระบวนการคิดหรือกระบวนการทางปริชานของมนุษย์และสื่อสารออกมาด้วยการใช้ภาษาในลักษณะที่เป็นการเปรียบเทียบ โดยมีการเชื่อมโยงความคิดจากวงความหมายหนึ่งไปยังอีกวงความหมายหนึ่งอยู่เสมอ

ความเป็นมาและความสำคัญ

การตั้งชื่อให้กับสิ่งต่าง ๆ ในโลกมีมานานตั้งแต่สมัยโบราณซึ่งเริ่มจากการที่มนุษย์มีภาษาใช้ติดต่อ สื่อสาร พระคัมภีร์ไบเบิลตอนพระคัมภีร์เก่า (The Old Testament) ก็มีการอธิบายกำเนิดของคำในภาษาโดยให้ อัดัม (Adam) เป็นผู้ตั้งชื่อสัตว์ต่างๆ (คุณหญิง สุริยา รัตนกุล. 2545) ซึ่งแสดงให้เห็นว่า มนุษย์มีการตั้งชื่อสิ่งต่าง ๆ แม้แต่ตัวเอง เพื่อแยกประเภท หรือบอกประเภทของ สิ่งของสิ่งนั้นหรือคนคนนั้นทางอรรถศาสตร์เรียกทฤษฎีการตั้งชื่อให้กับสิ่งต่าง ๆ ที่มีอยู่ในโลกนี้ว่า “ทฤษฎีนามบัญญัติ” (Naming)

ดังนั้น ชื่ออาหารต่างๆ ที่ปรากฏอยู่ในภาษาไทยนั้น หากพิจารณาแล้ว จะเห็นว่าการตั้งชื่อหลากหลายไม่ว่าจะตั้งชื่อแบบตรงไปตรงมา คือ ตั้งชื่อตามชนิดของอาหาร ส่วนผสม, สีและรสชาติอาหาร เช่น ข้าวผัดหมู, แกงเผ็ดไก่, แกงส้มผักรวม และผัดเปรี้ยวหวาน เป็นต้น หรือ การตั้งชื่ออาหารโดยการนำลักษณะของสิ่ง ต่าง ๆ มาเปรียบเทียบกับลักษณะของอาหารเมื่อปรุงเสร็จแล้ว ดังที่ อนันตยา คอมิธิน (2548: 2) ได้ยกตัวอย่างชื่ออาหาร เช่น นกกระเจาแตรกรัง คือ อาหารชนิดทอดที่ทำมาจากดอกแค ยัดไส้หมูสับแล้วนำไปชุบไข่และเกล็ดขนมปัง จากนั้นนำไปทอด เมื่อทอดเสร็จแล้วจะได้อาหารที่รูปร่างลักษณะคล้ายนก เป็นต้น

ทั้งนี้การกล่าวถึงการตั้งชื่ออาหาร “นกกระจาบแตกรัง” ที่กล่าวมาข้างต้นเป็นการนำ ความหมายของคำไปใช้ในเชิงเปรียบเทียบซึ่งการศึกษาความหมายในเชิงเปรียบเทียบทางภาษาศาสตร์นั้น นักภาษาศาสตร์ได้แบ่งความหมายเปรียบเทียบออกเป็นสองประเภท คือ อุปลักษณ์ (Metaphor) และนาม นัย (Metonymy) หมายถึง การนำความหมายของคำไปใช้ในเชิงเปรียบเทียบ ซึ่งเป็นการเชื่อมโยงความคิด จากการใช้คำที่มีความหมายถ่ายโยงจากวงความหมายหนึ่งอีกวงความหมายหนึ่ง (Domain) ทั้งอุปลักษณ์ (Metaphor) และนามนัย (Metonymy) เป็นการนำความหมายของคำไปใช้ในเชิงเปรียบเทียบ เช่นเดียวกัน แต่มีส่วนที่แตกต่างกัน คือ อุปลักษณ์ (Metaphor) เป็นการเชื่อมโยงความคิดจากการใช้คำที่ มีความหมายถ่ายโยงจากวงความหมายหนึ่งไปอีกวงความหมายหนึ่งซึ่งวงความหมายทั้งสองนั้นไม่มีความ เกี่ยวข้องกัน เช่น TIME IS MONEY

จากตัวอย่างนี้เป็นการใช้ภาษาในเชิงเปรียบเทียบ โดยมีการถ่ายโยงความหมายจากแวดวง ความหมายต้นทาง (Source domain) คือ TIME ไปยังแวดวงความหมายปลายทาง (Target domain) คือ MONEY ซึ่งคำว่า TIME และ MONEY นั้นคำที่อยู่ในแวดวงความหมายที่ไม่มีความเกี่ยวข้องกัน

ทั้งนี้ที่ผู้วิจัยเลือกศึกษาการตั้งชื่ออาหารพื้นบ้านล้านนาในจังหวัดเชียงรายนั้น ด้วยลักษณะเด่น 4 ประเด็นคือ ประการแรก อาหารพื้นบ้านล้านนา เป็นอาหารที่ประชาชนในท้องถิ่นล้านนาบริโภคใน ชีวิตประจำวันโดยใช้วัตถุดิบที่มีอยู่ในท้องถิ่นปรุงตามกรรมวิธีที่สืบทอดภายในวัฒนธรรมเดียวกันผู้วิจัยได้ สังเกตเห็นว่าการตั้งชื่ออาหารพื้นบ้านล้านนานั้นสามารถนำชื่ออาหารต่างๆ มาจำแนกและจัดกลุ่มออกเป็นการ ตั้งชื่อ ประเภทต่าง ๆ ได้ ทั้งนี้วิธีการปรุงอาหารพื้นบ้านล้านนามีหลากหลายวิธีที่ควรศึกษาอย่างยิ่ง เช่น แกง คั่ว จอ เจียว ยำ นึ่ง ลาบ หลู้ ส้า อู๋ก อ้อบ เป็นต้น

ประการที่สอง เรื่องความโดดเด่นเรื่องชื่อของอาหารพื้นบ้านล้านนา การตั้งชื่ออาหารพื้นบ้าน ล้านนาสามารถศึกษาวิเคราะห์การตั้งชื่ออาหารโดยใช้ความหมายเปรียบเทียบที่มีการถ่ายโยงความหมาย จากวงความหมายต่าง ๆ มาสู่วงความหมายของอาหารที่กล่าวมานั้นได้ อาทิ “แกงโสะ” คำว่า “โสะ” เป็น ภาษาท้องถิ่นแปลว่า รวม คือการนำเอาอาหารหลายๆ อย่างมารวมกันในสมัยก่อนแกงโสะมักจะทำจาก อาหารที่เหลือหลาย ๆ อย่างรวมกันโดยอาจมีการปรุงรสตามใจชอบ หรือ เติมน้ำมันอย่าง เช่น วนเส้น หมูไม่ และแต่งกลิ่นโดยใส่ใบมะกรูด ตะไคร้ ซึ่งมีวัฒนธรรมการเรียกชื่ออาหารพื้นบ้านล้านนาชนิดนี้ว่า “แกงโสะ”

ประการที่สาม เรื่องความโดดเด่นทางด้านวัฒนธรรมล้านนา สาเหตุที่ผู้วิจัยเลือกศึกษาการตั้งชื่อ อาหารพื้นบ้านล้านนาในจังหวัดเชียงรายเพราะจังหวัดเชียงราย ถือได้ว่าเป็นจังหวัดหนึ่งในกลุ่มจังหวัด ล้านนาทั้ง 8 จังหวัดที่ได้การยอมรับจากผู้คนทั้งหลายว่ามีความหลากหลายทางวัฒนธรรมและมีกลุ่ม ชาติพันธุ์มากอาศัยอยู่เพราะมีชายแดนที่ติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้านและได้ผ่านยุคผ่านสมัยมี ประวัติศาสตร์อันยาวนานทำให้เป็นบ่อหลอมผู้คนในดินแดนแห่งนี้ให้มีแบบแผนทางศิลปวัฒนธรรม ประเพณีและวิถีชีวิตที่มีลักษณะเป็นของตนเององค์ความรู้ที่ได้รับการทอดจากผู้คนรุ่นหนึ่งไปสู่ผู้คนอีกรุ่น หนึ่งทำให้เป็นบ่อเกิดของความรู้ซึ่งเป็นภูมิปัญญาอันทรงคุณค่าทั้งทางด้านศิลปวิทยาการแขนงต่าง ๆ

และ ด้านวัฒนธรรมประเพณี สิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงความเจริญงอกงามของชุมชนและของท้องถิ่นการบริโภคอาหารพื้นบ้านล้านนาตลอดจนวัฒนธรรมการตั้งชื่ออาหารพื้นบ้านล้านนาจึงเป็นอีกหนึ่งวัฒนธรรมที่น่าควรศึกษาไว้เพื่ออนุชนรุ่นหลังยิ่งนัก

ประการสุดท้าย จากการที่ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการตั้งชื่ออาหารนั้น ผู้วิจัยพบเพียงการตั้งชื่ออาหารไทยเท่านั้นซึ่งผู้วิจัยยังไม่พบบางงานวิจัยเกี่ยวกับวัฒนธรรมการตั้งชื่ออาหารพื้นบ้านล้านนาตามแนวทฤษฎีอรรถศาสตร์ปริชานอย่างเป็นระบบมาก่อน

ด้วยปัจจัยในลักษณะผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการตั้งชื่ออาหารพื้นบ้านล้านนาในภาษาไทยว่ามีกลวิธีในวิธีการตั้งชื่อ อย่างไร เป็นแบบใด โดยนำทฤษฎีอรรถศาสตร์ปริชานมาใช้ในการวิเคราะห์ อีกทั้งการตั้งชื่อของอาหารพื้นบ้านล้านนายังสะท้อนให้เห็นวัฒนธรรมการบริโภคของประชาชนในท้องถิ่นล้านนาได้อีกด้วย

วัตถุประสงค์

ศึกษาวิเคราะห์กลวิธีการตั้งชื่ออาหารพื้นบ้านล้านนาในจังหวัดเชียงราย

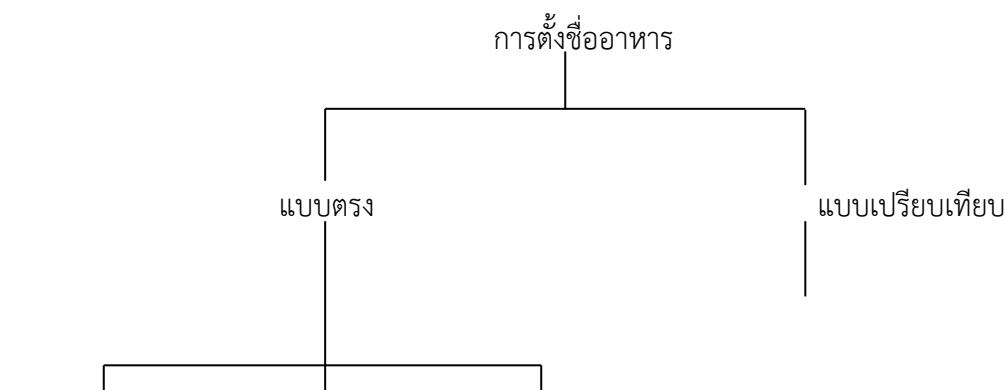
วิธีการดำเนินการวิจัย

1. ศึกษารายชื่อร้านอาหารพื้นบ้านล้านนาในพื้นที่จังหวัดเชียงราย จากข้อมูลออนไลน์ หนังสือและวิทยากรท้องถิ่น
2. ศึกษาทฤษฎีการตั้งชื่อตามแนวอรรถศาสตร์ปริชานจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งเอกสารและตำรา ฯลฯ
3. ลงพื้นที่ภาคสนามเพื่อเก็บข้อมูลรายชื่ออาหารพื้นบ้านล้านนาในจังหวัดเชียงราย
4. วิเคราะห์ข้อมูล
5. สรุปผลและอภิปราย

กรอบแนวคิดในการศึกษา

จากการศึกษางานวิจัย ตำรา และเอกสารเกี่ยวกับการตั้งชื่ออาหาร ผู้วิจัยขอสรุปเป็นกรอบแนวคิดในการวิเคราะห์ดังนี้

1. หลักการวิเคราะห์กลวิธีการตั้งชื่ออาหารพื้นบ้านล้านนาในจังหวัดเชียงราย ผู้วิจัยได้ใช้กรอบแนวคิดของ อนันตยา คอมิณ (2548) ซึ่งศึกษาวิธีการตั้งชื่ออาหารในภาษาไทย ดังแผนภูมิที่ 1

เปรียบเทียบบางส่วน

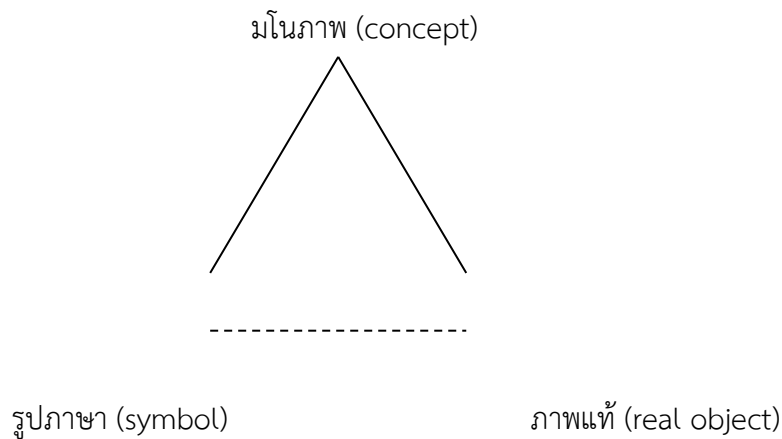
ชนิดของอาหาร วิธีการทำอาหาร ส่วนผสมของอาหาร

แผนภูมิ 1 แสดงกรอบแนวคิดกลวิธีการสั่งซื้ออาหารพื้นบ้านล้านนา จังหวัดเชียงราย

ซึ่งทฤษฎีที่ใช้วิเคราะห์การสั่งซื้ออาหารแบบเปรียบเทียบ ผู้วิจัยใช้แนวคิดและทฤษฎี วรรณศาสตร์ ปริชาณ (Cognitive semantics) ทฤษฎีวรรณศาสตร์ปริชาณเป็นทฤษฎีที่ศึกษาความหมาย (semantics) ที่เกี่ยวกับระบบความคิดของมนุษย์ โดยมีแนวคิดที่ว่า ภาษานั้นไม่ได้มีความสัมพันธ์กับวัตถุ หรือความเป็นจริงในโลก (real world) โดยตรง แต่การรับรู้ของมนุษย์และการเข้าใจโลกเป็นพื้นฐานของ โครงสร้างทางภาษาของมนุษย์ เลคอฟ (Lakoff, 1987) กล่าวว่าทฤษฎีวรรณศาสตร์ปริชาณมีสมมติฐานว่า ภาษาสะท้อนการรับรู้และการมองโลกของมนุษย์ การเรียนรู้และเข้าใจภาษาสัมพันธ์กับประสบการณ์ต่างๆ ของมนุษย์ ประสบการณ์ดังกล่าวได้แก่ ประสบการณ์การรับรู้ทางร่างกาย (bodily experience) ทางประสาทสัมผัสต่างๆ (sensory – motors) ทางอารมณ์ความรู้สึก (emotional) และทางสังคม (social) เป็นต้น

เลคอฟ ได้กล่าวถึงอุปลักษณ์ (Metaphor) และนามนัย (Metonymy) ว่าไม่ว่าอุปลักษณ์และ นามนัยจะมีการถ่ายโยงความหมายจากวงความหมายเดียวกัน หรือแตกต่างกัน ทั้งอุปลักษณ์และนามนัย ต่างก็เป็นการนำคำไปใช้ในเชิงเปรียบเทียบ และสามารถบอกถึงมโนทัศน์ของผู้ใช้ภาษาได้เช่นเดียวกัน

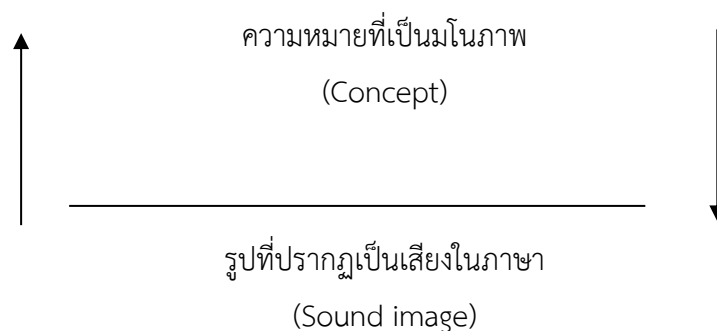
ความหมายที่เป็นมโนภาพ (concept) และความหมายที่เป็นภาพแท้ (real object) ความหมาย ทั้งสองนี้ประกอบขึ้นเป็นความหมายของสัญลักษณ์คือรูปภาษาตัวอย่างที่แสดงให้เห็นคำอธิบายแบบนี้คือ แผนภูมิสามเหลี่ยมของออกเต็นและริชาร์ด ต่อไปนี้

ที่มา: Ogden, C. K. and I.A. Richards. (1972: 11)

สัญลักษณ์ (symbol) หมายถึง รูปภาษา ซึ่งอาจจะเป็นคำ หรือ ประโยค สิ่งที่อ้างถึง (referent) หมายถึง วัตถุที่มีอยู่ในโลก และความคิด (thought or reference) หมายถึง มโนทัศน์ที่จะเห็น ได้ว่าไม่มีการเชื่อมโยงระหว่างสัญลักษณ์กับสิ่งที่อ้างถึงโดยตรง ซึ่งแสดงว่ารูปภาษาอาจจะไม่เกี่ยวข้องกับ โลกแห่งความเป็นจริงของมนุษย์จึงให้เส้นประเพื่อแสดงความสัมพันธ์ระหว่างรูปภาษาับสิ่งที่อ้างถึง

ความคิดนี้ก็ตรงกับความคิดของนักภาษาศาสตร์ฝ่ายหนึ่งซึ่งมองเห็นความหมายของรูปใน ภาษาเป็นเพียงความหมายในเชิงมโนภาพเท่านั้นยกตัวอย่าง เช่นความเห็นของเดอโซซูร์ (1959 : 66) ซึ่งอธิบายเรื่องรูปภาษาว่า เป็นสิ่งที่มีองค์ประกอบสองอย่าง คือ รูปที่เป็นเสียง และมโนภาพที่เป็น ความหมายดังจะเห็นได้จากภาพที่เขาแสดงไว้ดังนี้

ดังนั้นในการศึกษาความหมายในภาษาจึงไม่สามารถแยกความหมายออกจากประสบการณ์ได้ แต่การศึกษาความหมายจะต้องนำเอาประสบการณ์มาศึกษาด้วย ซึ่งเกี่ยวข้องกับ อุปลักษณ์ (Metaphor) กับนามนัย (Metonymy)

อุปลักษณ์ (Metaphor) หมายถึง การนำคำไปใช้ในเชิงเปรียบเทียบ โดยนำความหมายประจำ คำศัพท์ไปใช้ในเชิงเปรียบเทียบ โดยเปรียบสิ่งหนึ่งเป็นอีกสิ่งหนึ่ง ซึ่งเป็นการเชื่อมโยงความคิดจากการใช้ คำที่มีความหมายถ่ายทอดจากวงความหมายหนึ่งไปอีวงความหมายหนึ่ง (Domain) เช่น LIFE IS JOURNEY (Ungerer & Schmid. 1996: 129)

จากตัวอย่างนี้เป็นการใช้ภาษาในเชิงเปรียบเทียบ โดยมีการถ่ายโยงความหมายจากแวดวงความหมายต้นทาง (Source domain) คือ LIFE ไปยังแวดวงความหมายปลายทาง (Target domain) คือ JOURNEY

ส่วนนามนัย (Metonymy) หมายถึง รูปภาษาที่เกิดจากการนำความหมายของคำไปใช้ในเชิงเปรียบเทียบ ซึ่งเป็นการเชื่อมโยงความคิดจากการใช้คำที่มีความหมายถ่ายโยงจากวงความหมายหนึ่งไปอีวงความหมายหนึ่ง (Domain) เช่นเดียวกัน แต่เป็นการเชื่อมโยงความคิดจากการใช้คำที่มีความหมายถ่ายโยงจากวงความหมายหนึ่งไปอีวงความหมายหนึ่ง ซึ่งวงความหมายทั้งสองนั้นเป็นวงความหมายประเภทเดียวกัน หรือใกล้เคียงกัน เช่น

We need some new faces around here.

(Ungerer & Schmid. 1996 : 129)

จากตัวอย่างนี้เป็นการใช้ภาษาในเชิงเปรียบเทียบโดยมีการถ่ายโยงความหมายจากแวดวงความหมายต้นทาง (Source domain) คือ new faces ไปยังแวดวงความหมายปลายทาง (Target domain) คือ new people ซึ่งวงความหมายทั้งสองนี้เป็นวงความหมายที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์เช่นเดียวกัน

ผลการวิจัย

จากการศึกษางานวิจัยเรื่อง “การตั้งชื่ออาหารพื้นบ้านล้านนาในจังหวัดเชียงราย” ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาวิเคราะห์กลวิธีการตั้งชื่ออาหารพื้นบ้านล้านนาในจังหวัดเชียงราย ซึ่งผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลรายชื่ออาหารพื้นบ้านล้านนาในจังหวัดเชียงรายทั้งหมด 18 อำเภอ จากการสัมภาษณ์กลุ่มบุคคลที่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องชื่ออาหารพื้นบ้านล้านนา และกลุ่มผู้ประกอบการอาหารพื้นบ้านล้านนา โดยเฉพาะและบุคคลอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง จากนั้นนำข้อมูลรายชื่ออาหารพื้นบ้านล้านนาในจังหวัดเชียงรายที่รวบรวมได้ทั้งหมด 150 ชื่อ มาวิเคราะห์วัฒนธรรมการตั้งชื่อและอุปลักษณะในชื่ออาหาร โดยแบ่งอาหารออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ อาหารคาว และ อาหารว่าง ผลของการวิจัยสรุปได้ดังต่อไปนี้

ผลการศึกษาวิเคราะห์กลวิธีการตั้งชื่ออาหารพื้นบ้านล้านนาในจังหวัดเชียงราย

ผู้วิจัยศึกษาพบกลวิธีการตั้งชื่ออาหารแบบตรงและแบบเปรียบเทียบ ดังนี้

1. กลวิธีการตั้งชื่ออาหารแบบตรงกลุ่มอาหารคาว

จากข้อมูลชื่ออาหารพื้นบ้านล้านนาในกลุ่มอาหารคาวในจังหวัดเชียงรายพบจำนวน 150 ชื่อ พบว่า กลวิธีการตั้งชื่ออาหารแบบตรงมี 114 ชื่อ โดยอาหารในแต่ละกลุ่มมีกลวิธีในการตั้งชื่ออาหารสามารถแบ่งออกได้เป็น 4 ประเภท ตามการขึ้นต้นในตำแหน่งแรกของชื่ออาหารพื้นบ้านล้านนา ดังต่อไปนี้

1.1 ชื่ออาหารคาวที่ขึ้นต้นด้วยชนิดของอาหาร

เช่น แกงขนุน แกงปลี แกงบอน แกงผักเขียว จอผักกาด น้ำพริกกุ้ง เป็นต้น

1.2 ชื่ออาหารคาวที่ขึ้นต้นด้วยวิธีการทำอาหาร

เช่น เจียวไข่แดง เจียวผักขม ตำบ่าหนูน คั่วมะเขือ คั่วหน่อไม้ เป็นต้น

1.3 ชื่ออาหารคาวที่ขึ้นต้นด้วยส่วนผสมอาหาร

เช่น น้ำปู ไช้คว่ำ จิ้นนึ่ง ข้าวกั้นจิ้น เป็นต้น

1.4 ชื่ออาหารคาวที่ขึ้นต้นด้วยลักษณะของอาหาร

เช่น แอ็บหมู แอ็บกุ้ง แอ็บเขียด เป็นต้น

2. กลวิธีการตั้งชื่ออาหารพื้นบ้านล้านนาแบบตรงกลุ่มอาหารว่าง

จากการศึกษาวิธีการตั้งชื่ออาหารพื้นบ้านล้านนาแบบตรงกลุ่มอาหารว่าง จำนวน 20 ชื่อ พบว่า กลวิธีในการตั้งชื่ออาหารว่าง สามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ประเภท ตามการขึ้นต้นในตำแหน่งแรกของชื่ออาหารว่าง ดังต่อไปนี้

2.1 ชื่ออาหารว่างที่ขึ้นต้นด้วยชนิดของอาหาร

เช่น ขนมกล้วย ขนมมันสำปะหลัง ขนมแตงไทย เป็นต้น

2.2 ชื่ออาหารว่างที่ขึ้นต้นด้วยส่วนผสมอาหาร

เช่น ไส้กรอกข้าว งด้าอ้อย เมียง เป็นต้น

2.3 ชื่ออาหารว่างที่ขึ้นต้นด้วยชื่อเฉพาะของอาหาร

เช่น เปาะเปี๊ยะสด เปาะเปี๊ยะทอด ข้าวเกรียบปากหม้อ เป็นต้น

3. กลวิธีการตั้งชื่ออาหารพื้นบ้านล้านนาแบบเปรียบเทียบ

ผู้วิจัยพบว่าเป็นกลวิธีการตั้งชื่ออาหารแบบเปรียบเทียบ ซึ่งหมายถึง วิธีการตั้งชื่ออาหารที่นำความหมายประจำคำไปใช้ในเชิงเปรียบเทียบ ทำให้เกิดความหมายใหม่ที่ได้จากการเปรียบเทียบนั้น กล่าวคือเป็นการเปรียบเทียบสิ่งหนึ่งให้เป็นอีกสิ่งหนึ่ง โดยรูปภาพาที่เกิดขึ้นจากการเปรียบเทียบคือ อุปลักษณ์ (Metaphor) จากข้อมูลชื่ออาหารพื้นบ้านล้านนาในจังหวัดเชียงราย มีจำนวน 150 ชื่อ พบว่า กลวิธีการตั้งชื่ออาหารแบบเปรียบเทียบ มี 15 ชื่อ ซึ่งศึกษาจากอาหารทั้ง 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มอาหารคาว และ กลุ่มอาหารว่าง พบว่ามีกลวิธีในการตั้งชื่ออาหารเปรียบเทียบนั้นมีเพียง 1 วิธี คือ

1. กลวิธีการตั้งชื่ออาหารแบบเปรียบเทียบบางส่วน เป็นกลวิธีในการตั้งชื่ออาหารที่เป็นการเปรียบเทียบและมีแบบตรงรวมอยู่ด้วย ชื่ออาหารประเภทนี้จึงมีทั้งที่เป็นคำอุปลักษณ์ และคำที่มีความหมายตรงประกอบอยู่ด้วยกัน ซึ่งคำที่มีความหมายตรงที่พบในกลวิธีการตั้งชื่อแบบนี้ได้แก่ คำที่มีความหมาย หมายถึง ส่วนผสมอาหาร วิธีการทำอาหาร ลักษณะอาหาร ลักษณะพิเศษของอาหาร ชื่อเฉพาะ รสชาติ และชนิดของอาหาร มีทั้งหมด 15 ชื่อ ยกตัวอย่าง เช่น

หมูกระจก	ประกอบด้วย	ส่วนผสมอาหารและอุปลักษณ์สิ่งของ
ขาหมูกองพล 93	ประกอบด้วย	ส่วนผสมอาหารและอุปลักษณ์มนุษย์
ขนมศิวาอ่อน	ประกอบด้วย	ชนิดของอาหารและอุปลักษณ์สิ่งของ

2. อุปสรรคที่พบในกลวิธีการตั้งชื่ออาหารแบบเปรียบเทียบ

การศึกษาอุปสรรคชื่ออาหารพื้นบ้านล้านนาในจังหวัดเชียงราย ที่มีกลวิธีการตั้งชื่ออาหารแบบเทียบบางส่วน พบการใช้อุปสรรค 4 ประเภท

2.1 อุปสรรคสิ่งมีชีวิต

2.1.1 อุปสรรคมนุษย์

หมายถึง อุปสรรคที่เกิดจากการนำเอารูปภาษาที่มีความหมายเกี่ยวข้องกับมนุษย์มาใช้กล่าวถึงอาหาร จากการศึกษาพบว่ามีอุปสรรคอวัยวะของมนุษย์ และ อุปสรรคอาการของมนุษย์ ดังผลการศึกษา ดังนี้

2.1.1.1 อุปสรรคอวัยวะของมนุษย์

หมายถึง อุปสรรคที่เกิดจากการนำเอารูปภาษาที่มีความหมายเกี่ยวข้องกับอวัยวะของมนุษย์มาใช้กล่าวถึงอาหาร จากการศึกษาพบชื่ออาหารที่เป็นอุปสรรคอวัยวะของมนุษย์จำนวน 4 ประเภท เช่น

ชื่ออาหาร : ข้าวต้มหัวหงอก

คำว่า “หงอก” หมายถึง ขาว (ใช้แก่ผมหรือหนวดเครา ที่เปลี่ยนจากสีเดิมเป็นสีขาว (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546:1301) จากชื่ออาหารชนิดนี้มีการนำคำว่า “หัวหงอก” ซึ่งเป็นคำที่ใช้ในแวดวงความหมายของลักษณะสีผมของมนุษย์ มาใช้ในบริบทของอาหาร คือ “ข้าว” หมายถึง ข้าวเหนียวกะทิ ที่โรยด้วยเส้นมะพร้าว ซึ่งเส้นมะพร้าวมีลักษณะเป็นสีขาว เปรียบดัง สีผมหงอก (สีขาว) ของมนุษย์ สามารถเชื่อมโยงระบบโนทัศน์ของชาวล้านนาได้ดังนี้

แวดวงความหมายต้นทาง

แวดวงความหมายปลายทาง

[มนุษย์]
ส่วนประกอบอวัยวะศีรษะ
คือ ผมสีขาว

[ส่วนประกอบอาหาร]
สีของมะพร้าวที่โรยหน้า
ข้าวเหนียวกะทิ

2.1.1.2 อุปสรรคอาการของมนุษย์

หมายถึง อุปสรรคที่เกิดจากการนำเอารูปภาษาที่มีความหมายเกี่ยวข้องกับตำแหน่งทางสังคมของมนุษย์มาใช้กล่าวถึงอาหาร จากการศึกษาพบชื่ออาหารที่เป็นอุปสรรคอาการของมนุษย์จำนวน 2 ประเภท เช่น

1) ชื่ออาหาร: ลาบขโมย

ความหมายของชื่ออาหาร เป็นอาหารคาว คือ ลาบที่มีการหั่นหรือสับเนื้ออย่างเรียบร้อย เนื้อบางอย่างจะถูกตัดขาดจากกันและบางส่วนยังคงติดกันเป็นพวง จากการที่ใช้ชื่อว่า “ลาบขโมย” เพราะมีการเปรียบเทียบลักษณะ ลาบขโมย มาจากการขโมยสัตว์ผู้อื่นไปฆ่าชำแหละ เกรงว่า

เจ้าของจะมาพบจึงประกอบอาหาร “ลาบ” รับประทานกันอย่างร้อน สามารถเชื่อมโยงระบบโนทัศน์ของชาวล้านนาได้ดังนี้

แนวคิดความหมายต้นทาง

แนวคิดความหมายปลายทาง

[มนุษย์]

[ส่วนประกอบอาหาร]

ลักษณะอาการเร้งรับ

ลาบเนื้อสัตว์ต่างๆ

2) ชื่ออาหาร : แกงฟักคำตี้เมีย

ความหมายของชื่ออาหาร เป็นอาหารคาว ชื่อผักฟักคำตี้เมีย เป็นชื่อเรียกแบบพื้นบ้าน ทางภาคกลางเรียกว่า ผักเพ็ญนก จากการที่ใช้ชื่อว่า “แกงผักฟักคำตี้เมีย” เพราะมีการเปรียบเทียบลักษณะพิเศษของผักเพ็ญนก คือ เป็นพืชขนาดเล็ก ลำต้นเป็นไม้เนื้ออ่อนที่แข็งและกรอบ เมื่อนำมาแกงไม่ว่าจะใช้ไฟแรง หรือว่าแกงนานเท่าใดก็ตาม ส่วนก้านของผักเพ็ญนกจะไม่เปื่อย จึงเหมือนว่าแกงไม่สุก ด้วยเหตุนี้จึงมีเรื่องเล่าของชาวล้านนาเกี่ยวกับแกงผักเพ็ญนกว่า “มีพ่อค้ากลับมาจากชายของ พอถึงบ้านด้วยความหิวข้าวและภรรยาก็แกงผักเพ็ญนกให้กิน พอกินเข้าไปเขาคิดว่าภรรยาแกงผักไม่สุกให้กิน พ่อค้าจึงลุกขึ้นตีภรรยาของตนเอง” ตั้งแต่นั้นมาชาวล้านนาจึงเรียกผักนี้ว่า “ผักฟักคำตี้เมีย” สามารถเชื่อมโยงระบบโนทัศน์ของชาวล้านนาได้ดังนี้

แนวคิดความหมายต้นทาง

แนวคิดความหมายปลายทาง

[มนุษย์]

[ส่วนประกอบอาหาร]

ลักษณะอาการของพ่อค้าตีภรรยา

ผักเพ็ญนกที่ประกอบอาหารแล้วไม่เปื่อย

จนทำให้พ่อค้าโกรธภรรยา ลุกขึ้นมาตี

ภรรยา

ที่ประกอบอาหารไม่สุกให้รับประทาน

2.1.2 อุปลักษณ่วิยะของสัตว์

หมายถึง อุปลักษณที่เกิดจากการนำเอารูปภาษาที่มีความหมายเกี่ยวข้องกับวิยะของสัตว์มาใช้กล่าวถึงอาหาร จากการศึกษาพบชื่ออาหารที่เป็นอุปลักษณสัตว์จำนวน 1 ประเภท ได้แก่

ชื่ออาหาร : ขนมหันหมา

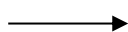
ความหมายของชื่ออาหาร เป็นอาหารประเภทขนมหวานและอาหารว่างมีส่วนผสมของอาหารว่าง ประกอบด้วย แป้งข้าวเหนียวตำนวดกับน้ำจืดแต่ไม่ละเอียด เติมน้ำตาลเล็กน้อย บ้างใช้แป้งข้าวเหนียวสีชาวนวดกับน้ำอ้อยและเกลือให้มีรสหวานๆ เค็มๆ นำมาพรวนชุตคลุกกับน้ำตาลทราย ช่วยให้ขนมมีรสอร่อย และน่ารับประทาน จากการที่ใช้ชื่อว่า “ขนมหันหมา” เพราะมีการ

เปรียบเทียบลักษณะของขนมที่สำเร็จรูปออกมานั้นเหมือน “ล้นหมา” สามารถเชื่อมโยงระบบโนทัศน์ของชาวล้านนาได้ดังนี้

แนวคิดความหมายต้นทาง

[อวัยวะสัตว์]

ล้นหมา(สุนัข)

แนวคิดความหมายปลายทาง

[ลักษณะอาหาร]

เป็นแผ่นยาว สีแดงเลือดหมู

2.2 อุปลักษณะของใช้

หมายถึง อุปลักษณะที่เกิดจากการนำเอารูปภาพที่มีความหมายเกี่ยวข้องกับของใช้มาใช้กล่าวถึงอาหาร จากการศึกษาชื่ออาหารที่เป็นอุปลักษณะของใช้ พบชื่ออาหาร 4 ประเภท อาทิ

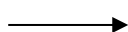
ชื่ออาหาร : หมูกระจก

ความหมายของชื่ออาหาร เป็นอาหารคาว มีส่วนผสม คือ หมูสามชั้น แป้งสาเลี ไข่ไก่ และ น้ำมันพืช โดยล้างหมูสามชั้นให้สะอาด ผึ่งให้แห้ง นำมาหมักกับพริกไทย เกลือ ซอสปรุงรส หมักไว้ 1 ชั่วโมง นำหมูสามชั้นมาต้มให้สุกตักขึ้น หั่นเป็นชิ้นบางๆ ผสมแป้งสาเลี ไข่ไก่ น้ำปูนใสเข้าด้วยกัน ดูปอย่าให้เหนียว นำหมูสามชั้น จุ่มลงในแป้งลงทอดในน้ำมันจนเหลือง ตักขึ้นรับประทานกับน้ำพริกเผา ปรุงรสด้วยน้ำตาล น้ำมะนาว จากการที่ใช้ชื่อว่า “หมูกระจก” เพราะมีการเปรียบเทียบลักษณะของอาหารที่สำเร็จรูป ออกมานั้น “แข็ง” เหมือนกระจกสามารถเชื่อมโยงระบบโนทัศน์ของชาวล้านนาได้ดังนี้

แนวคิดความหมายต้นทาง

[สิ่งของเครื่องใช้]

กระจก

แนวคิดความหมายปลายทาง

[ลักษณะอาหาร]

เป็นแคบหมูแข็ง และ กรอบ

2.3 อุปลักษณะดอกไม้

หมายถึง อุปลักษณะที่เกิดจากการนำเอารูปภาพที่มีความหมายเกี่ยวข้องกับดอกไม้มาใช้กล่าวถึงอาหาร จากการศึกษาชื่ออาหารที่เป็นอุปลักษณะ พบชื่ออาหาร 2 ประเภท เช่น

ชื่ออาหาร : ขนมดอกคำดวน

ความหมายของชื่ออาหาร เป็นอาหารว่าง มีส่วนผสมอาหาร คือ แป้งสาเลีเนกประสงค์ ผงฟู น้ำตาลไอซิ่ง เกลือป่น น้ำมันถั่วเหลือง โดยนำส่วนผสมทั้งหมดมาผสมรวมกันแล้วจัดแต่งให้เป็นรูปดอกคำดวน จากนั้นนำไปอบ จากการที่ใช้ชื่อว่า “ขนมดอกคำดวน” เพราะมีการเปรียบเทียบลักษณะของขนมเหมือนดอกคำดวน ซึ่งเป็นชื่อไม้ยืนต้น ดอกคล้ายดอกนมแมวแต่กลีบหนาแข็ง กลิ่นหอม (ราชบัณฑิตยสถาน. 2546 : 136) สามารถเชื่อมโยงระบบโนทัศน์ของชาวล้านนาได้ดังนี้

แนวคิดความหมายต้นทาง

[ไม้ดอก]

ดอกลำดวน

แนวคิดความหมายปลายทาง

[ลักษณะอาหาร]

ปั่นขนมออกมาเป็นกลีบดอก 1 ดอก มี 4 กลีบ

2.4 อุปลักษณสถานที่

หมายถึง อุปลักษณที่เกิดจากการนำเอารูปภาพที่มีความหมายเกี่ยวข้องกับสถานที่มาใช้กล่าวถึงอาหาร จากการศึกษาชื่ออาหารที่เป็นอุปลักษณ พบชื่ออาหาร 2 ประเภท เช่น

ชื่ออาหาร : ขาหมูกองพล 93

ความหมายของชื่ออาหาร เป็นอาหารคาวประเภทหนึ่ง มีส่วนผสมคือ ขาหมู ทั้งนี้เพราะแต่เดิมมีจำหน่ายบนดอยแม่สลอง อำเภอแม่จัน ซึ่งเป็นที่ตั้งของกองบัญชาการทหารจีนกองพล 93 ซึ่งอพยพมาจากประเทศจีน แต่ปัจจุบันนี้ อาหารยูนนานมีขายทั่วจังหวัดเชียงราย ที่ขึ้นชื่อมากอยู่ที่อำเภอ

แม่สาย สามารถเชื่อมโยงระบบมโนทัศน์ของชาวล้านนาได้ดังนี้

แนวคิดความหมายต้นทาง

[สถานที่]

ที่ตั้งกองบัญชาการทหารจีนกองพล 93

แนวคิดความหมายปลายทาง

[ส่วนประกอบอาหาร]

ขาหมู

สรุปและอภิปรายผล

จากการศึกษางานวิจัยเรื่อง “การตั้งชื่ออาหารพื้นบ้านล้านนาในจังหวัดเชียงราย” ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาวิเคราะห์กลวิธีวัฒนธรรมการตั้งชื่ออาหารพื้นบ้านล้านนาในจังหวัดเชียงรายและเพื่อศึกษาอุปลักษณในชื่ออาหารพื้นบ้านล้านนาในจังหวัดเชียงรายนั่น ผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตว่ามีวัฒนธรรมการตั้งชื่ออาหารพื้นบ้านล้านนาในจังหวัดเชียงรายมี 2 รูปแบบ คือ การตั้งชื่ออาหารแบบตรง และ การตั้งชื่ออาหารแบบเปรียบเทียบบางส่วน

การตั้งชื่ออาหารพื้นบ้านล้านนาในจังหวัดเชียงรายที่พบมากที่สุด คือ การตั้งชื่ออาหารแบบตรง คือมีโครงสร้างที่ขึ้นด้วยชนิดของอาหาร ซึ่งผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตดังต่อไปนี้ กล่าวคือ สาเหตุที่คนล้านนาจังหวัดเชียงราย นิยมตั้งชื่ออาหารแบบตรงไปตรงมานั้นเป็นเพราะความสะดวกและง่ายในการเรียกชื่ออาหารแต่ละอย่างที่สามารถบ่งบอกได้ทันทีว่าอาหารจานนั้นเป็นอาหารชนิดใด มีลักษณะอย่างไร และมีส่วนผสมใดบ้าง ส่วนสาเหตุที่นิยมตั้งชื่ออาหารโดยการขึ้นต้นด้วยชนิดของอาหารนั้น สามารถอธิบายโดยใช้แนวคิดด้านความเด่นในการรับรู้ว่าเป็นอาหารชนิดใด อาทิ เป็น แกง น้ำพริก ขนมจีน กวยเตี๋ยว เป็นต้น ในการตั้งชื่ออาหารด้วยการขึ้นต้นด้วยชนิดของอาหาร เป็นผลมาจากการรับรู้ภาพของอาหารที่ปรากฏในกระบวนการคิดของผู้ใช้ภาษาที่จะสื่อให้ผู้รับสารทราบทันทีว่า นี่เป็นอาหารพื้นบ้านล้านนาชนิดใด ดังนั้นชื่ออาหารพื้นบ้านล้านนาที่ปรากฏในภาษาไทยจึงมีโครงสร้างที่ขึ้นต้นด้วยชนิดของ

อาหารมากที่สุด รองลงมาคือชื่อที่ขึ้นต้นด้วยวิธีการทำอาหาร ชื่อที่ขึ้นต้นด้วยส่วนผสมของอาหาร และพบชื่อที่ขึ้นต้นด้วยลักษณะของอาหาร น้อยที่สุด

ส่วนการศึกษาอุปลักษณะในชื่ออาหารพื้นบ้านล้านนาในจังหวัดเชียงรายพบกลวิธีการตั้งชื่ออาหารแบบเปรียบเทียบบางส่วนเท่านั้น ไม่มีการเปรียบเทียบสมบูรณ์ ทั้งนี้ผู้วิจัยสันนิษฐานว่าอาจเป็นเพราะเหตุผลในเรื่องของความง่ายและความสะดวกที่จะให้ผู้รับสารเข้าใจได้ทันทีว่าหมายถึงอาหารชนิดไหน เป็นผลมาจากความยากต่อการรับรู้และเข้าใจ เนื่องจากการใช้ความหมายเปรียบเทียบสมบูรณ์ทั้งหมดนั้น ผู้ใช้ภาษาจำเป็นต้องมีความรู้และประสบการณ์ร่วมกัน จึงจะสามารถทราบได้ว่าชื่ออาหารที่มีการใช้ความหมายเปรียบเทียบนั้นหมายถึงอาหารชนิดใด มีส่วนผสมอะไรบ้าง จากการศึกษางานวิจัยเรื่องนี้พบว่าการตั้งชื่ออาหารพื้นบ้านล้านนาแบบเปรียบเทียบบางส่วนเพียง 15 ชื่อเท่านั้น ทั้งนี้จะเห็นได้ว่าถึงแม้จะมีการนำความหมายเปรียบเทียบมาใช้ในการตั้งชื่ออาหารเพื่อให้อาหารจานนั้นชวนให้น่ารับประทานมากขึ้นเท่าใดก็ตาม แต่คนล้านนาในจังหวัดเชียงรายก็ยังให้ความสำคัญกับการตั้งชื่ออาหารแบบตรงด้วยเช่นกัน ซึ่งเป็นผลอันเนื่องมาจากความง่าย และสะดวกในการรับรู้ของผู้บริโภค กล่าวคือแม้ว่าอาหารจานนั้นจะมีการเปรียบเทียบให้เป็นสิ่งอื่นแล้วผู้บริโภคยังคงทราบได้ว่าอาหารนั้นเป็นอาหารประเภทใด มีลักษณะอย่างไรและมีส่วนผสมใดบ้าง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อนัตตยา คอมิธิน (2548) ซึ่งศึกษาเรื่อง “การศึกษาการตั้งชื่ออาหารในภาษาไทยตามแนวทฤษฎีอรรถศาสตร์ปริชาน ผลการวิจัยพบว่า มีกลวิธีการตั้งชื่ออาหารไทยแบบตรงมากที่สุด รองลงมาคือการตั้งชื่ออาหารแบบเปรียบเทียบบางส่วน ดังนั้นไม่ว่าจะเป็นการตั้งชื่ออาหารไทยหรืออาหารพื้นบ้านล้านนาโดยส่วนใหญ่แล้ว ก็ยังคงความเรียบง่าย ความสะดวกในการเรียกชื่ออาหารในภูมิภาคนั้นๆเหมือนกัน

เอกสารอ้างอิง

- ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542. กรุงเทพมหานคร : นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์ จำกัด, 2546.
- อนัตตยา คอมิธิน. การศึกษาการตั้งชื่ออาหารในภาษาไทยตามแนวทฤษฎีอรรถศาสตร์ปริชาน. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ : กรุงเทพมหานคร, 2548.
- อุทุมพร มีเจริญ. การศึกษาความหมายเปรียบเทียบของคำศัพท์อวัยวะในร่างกายในภาษาไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ : กรุงเทพมหานคร, 2542.
- เอี่ยม ทองดี. รวมบทความทางวิชาการภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท. นครปฐม : สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อการพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล, 2542.
- Croft, William and Cruse, D. Alan, Cognitive Linguistics. Cambridge University Press, 2004.

- Lakoff, George. *Women Fire and Dangerous Things: What categories reveal about the mind*. Chicago and London: the University of Chicago Press, 1987.
- Lakoff, George, and Mark, Johnson. *Metaphor We live by*. Chicago and London: the University of Chicago Press, 1980.
- Palmer, F.R. *Semantics*. Canbridge : Cambridge University Press, 1976.
- Saeed, John. *Semantics*. Cambridge: Blackwell, 1997.
- Sweetser, Eve E. *From Etymological to pragmatics: Metaphorical and Culture Aspects of Semantic Structure*. Canbridge : Cambridge University Press, 1990
- Ungerer ,F and Schmid, H , J. *An Introduction to Cognitive Linguistics*. London: Logman, 1996.
- Wierzbicka, Anna. *Understanding Cultures Thruh Their Key Words*. Oxford: Oxford University Press, 1997.